

مدیریت ریسک دولت الکترونیک با رویکرد ذینفعان

شرح مختصر طرح:

سازمان فناوری اطلاعات متولی رصد و پایش ۲۳ پروژه های اولویت دار دولت الکترونیک در پیشبرد تکلیف قانونی خود با ذی نفعان متعددی روبروست. هرکدام از این ذی نفعان نقش ویژه ای در پیشبرد اهداف پروژه یعنی خدمات بهتر، تعامل موثر و افزایش شفافیت ایفا می نمایند. در بررسی های میدانی و جلسات برگزار شده با ذی نفعان این پروژه ها، ریسک ها و فرصت های مختلفی شناسایی گردیده است که بر دستیابی به اهداف پروژه چه در سطح سازمانی و چه در سطح کلان موثر هستند. علاوه بر این نقش آفرینی ذی نفعان مختلف در پیشبرد پروژه ها نیز در بررسی های میدانی به عنوان یکی از موضوعات قابل توجه مطرح شده است. با عنایت به موارد گفته شده، لزوم ارائه مدلی جهت یکپارچه سازی ریسک های پروژه و ارزیابی ریسک با توجه به اثرگذاری متقابل آنها و همچنین در نظر گرفتن نقش ذی نفعان در ایجاد ریسک به عنوان یکی از ضرورت های توسعه و بهبود ۲۳ پروژه اولویت دار مطرح می باشد. خروجی این مدل به سازمان فناوری اطلاعات کمک خواهد نمود تا به صورت همزمان ریسک های اصلی این پروژه ها را شناسایی نموده و همچنین ذی نفعانی را که نقش کلیدی در پیشبرد این پروژه دارند، مشخص نماید. به این شکل سازمان قادر خواهد شد که به شکل مناسب تری نقش حاکمیتی خود را در تامین اهداف پروژه محقق نماید.

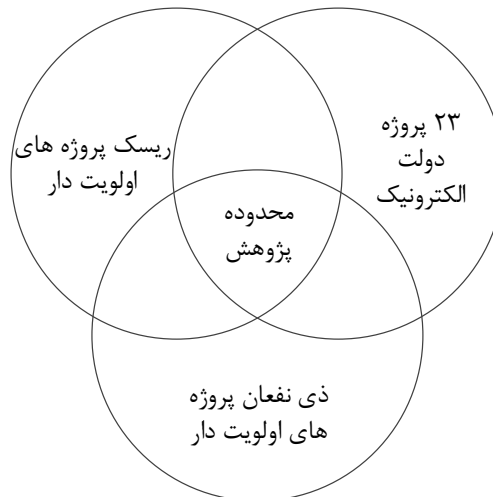
شرح کامل طرح:

یکی از ویژگی های قرن بیست و یکم رسوخ و گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات در همه زمینه های زندگی انسان است. این فناوری سیمای جهان را دگرگون کرده و یکی از نیروهای بزرگ شکل بخشیدن به عصر و جوامع آینده به شمار می آید. مهمترین فرصتهایی که فناوری اطلاعات و ارتباطات پیش روی دولتمردان و مدیران قرار می دهد امکان مهندسی مجدد، افزایش قابلیت دسترسی، تقویت کارآمدی و پاسخگویی بهتر است که موجب پدیدار شدن موضوعی به نام دولت الکترونیک شده است. دولت الکترونیک، استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) به منظور بهبود کارایی و اثربخشی، شفافیت اطلاعات و مقایسه پذیری مبادلات اطلاعاتی و پولی در درون دولت، بین دولت و سازمان های تابعه آن، بین دولت و شهروندان و بین دولت و بخش خصوصی می باشد.

با توجه به اهمیت موضوع دولت الکترونیک در کشور، کارگروهی متشکل از وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (سازمان فناوری اطلاعات ایران)، سازمان اداری و استخدامی، سازمان برنامه و بودجه، و چند تن از خبرگان این حوزه پیرو ماده ۴ ابلاغیه معاون اول محترم رئیس جمهور به شماره ۱۰۵۸۱۶/ت/۵۴۶۰۷ ه مورخ ۱۳۹۶/۰۸/۲۵ تشکیل گردید.

وفق بررسی های صورت گرفته در این کارگروه ماده ۴ به جهت تنوع و تعدد پروژه های دولت الکترونیک در کشور و به منظور هدفمندسازی و تسریع در پیشرفت و بهره برداری از پروژه های مهم و حیاتی، ۲۳ پروژه به عنوان پروژه های اولویت دار دولت الکترونیک از میان مجموعه پروژه ها انتخاب و طی مصوبه هیات وزیران به شماره ۱۲۱۷۶/ت/۵۵۲۸۵ ه در تاریخ ۱۳۹۷/۰۲/۰۹ ابلاغ گردید.

ساختار پژوهش به صورت کلی سه بخش را در بر دارد که در شکل ۱ بازگو شده است.

شکل ۱: الگوی مفهومی پژوهش

بر این اساس هدف پژوهش ارائه مدل ریسک ذی نفعان در ۲۳ پروژه اولویت دار دولت الکترونیکی است. از منظری دیگر هدف پژوهش پیش رو شناسایی و تحلیل ریسک‌ها با رویکرد ذینفعان در پروژه‌های دولت الکترونیک می‌باشد، تا با شناسایی ریسک‌های بحرانی ذینفعان، روابطی که بینشان برقرار است و علت بروز آن‌ها، بتوان شانس موفقیت پروژه‌ها و دستیابی به اهداف آن برای کشور را افزایش داد. عمده پژوهش‌های انجام شده در حوزه دولت الکترونیک تاکنون ریسک‌های این پروژه‌ها را به صورت مجزا مدنظر قرار داده‌اند. مطالعات کمتری در حوزه ذی نفعان دولت الکترونیک وجود دارد. تاکنون مدلی که تلفیق ریسک ذی نفعان را در این پروژه‌ها مدنظر قرار دهد ارائه نشده است. همچنین ارائه مدلی که شرایط خاص کشور ایران را نیز مدنظر قرار دهد نیز در این پژوهش مدنظر است.

بدین منظور در گام نخست ادبیات موضوع ریسک و ذینفعان بررسی می‌شود. برای این کار کلیه پژوهش‌های حوزه ریسک و ذی نفعان بررسی، همپوشانی‌های آنها مرتفع و نهایتاً یکپارچه‌سازی میان آنها صورت می‌پذیرد. در گام دوم فاز کیفی پروژه پیگیری می‌شود. در این فاز از طریق انجام مصاحبه میدانی، ریسک‌ها و ذی نفعان با نظر خبرگان با توجه به شرایط کشور اصلاح و بروزرسانی می‌شود. در گام سوم بر اساس ارتباط ریسک‌ها و ذی نفعان پرسشنامه مربوطه جهت انجام فاز کمی طراحی و توزیع می‌شود. در گام چهارم به موازات دریافت پرسشنامه‌ها، مدل شبکه ذی نفعان پروژه نیز طراحی و در نهایت نتایج پرسشنامه‌ها در مدل شبکه ریسک ذی نفعان وارد می‌گردد. خروجی مدل و تحلیل‌های مرتبط نیز در گام نهایی پژوهش پیگیری می‌گردد. شناسایی ریسک‌های بحرانی و ذینفعان مربوطه یکی از خروجی‌ها این گام است.